

Sygn. akt IA Ca 791/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Robert Obrębski (spr.)

Sędziowie SA Maciej Dobrzyński

SSO (del.) Paulina Aslanowicz

Protokolant: Weronika Trojańska

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. D.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 11 lutego 2015 r., sygn. akt I C 83/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od J. D. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Maciej Dobrzyński Robert Obrębski Paulina Aslanowicz

Sygn. akt IA Ca 791/15

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu pozwu z 30 marca 2011 r., J. D. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. odszkodowania w kwocie 100000 zł, zadośćuczynienia w wysokości 500000 zł, renty wyrównawczej po 3000 zł miesięcznie oraz zwrotu pawilon usługowo-handlowego w D.. Powódka podnosiła na uzasadnienie tych roszczeń, że po sfałszowaniu weksla in blanco na nazwisko powódki jako dłużnika pozwana spółka uzyskała przeciwko powódce nakaz zapłaty, na którego postawie został wszczęta i przeprowadzona egzekucja, która pozbawiła powódki majątku, możliwości prowadzenia swojej działalności i była przyczyną krzywdy uzasadniającej wystąpienie z żądaniami objętymi pozwem.

Pozwana wnosila o oddalenie powództwa. Zaprzeczała, aby bezprawnie skorzystała z weksla wystawionego przez powódkę na potrzeby zabezpieczenia roszczeń pozwanej związanych z okresem współpracy między stronami oraz by został on wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową. Wskazywała, że nakaz zapłat został wydany prawidłowo, uprawomocnił się i został wykorzystany do wszczęcia i prowadzenia egzekucji przeciwko pozwanej, która była uzasadniona treścią tytułu i ograniczona do zobowiązań obciążających pozwaną. Pozwana zaprzeczała,

aby dopuściła się bezprawnego działania na szkodę powódki, która nie była tak rozległa jak zostało to podane w pozwie. Kwestionowała również, aby prawidłowe prowadzenie egzekucji zmierzającej do wykonania świadczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym, które nie zostało zaspokojone ze strony dłużnika, było przyczyną krzywdy przez pozwaną oraz by uniemożliwiało jej dalsze prowadzenie działalności zarobkowej. Pozwana podnosiła więc, że nie zostały wykazane jakiegokolwiek przesłanki z art. 415 k.c. w stosunku do tych wszystkich roszczeń, z którymi powódka wystąpiła w bezzasadnym pozwie.

Wyrokiem z dnia 15 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo, zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 7217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone koszty sądowe. Na podstawie zebranych dowodów, Sąd Okręgowy ustalił, że strony łączyła umowa przedstawicielstwa oświatowego wykonywanego przez powódkę, której został w tym zakresie przyznany kredyt kupiecki, zabezpieczony wekslem in blanco z deklaracją wekslową, poręczony przez K. D., przeznaczony za zakup pozycji książkowych, nabytych przez pozwaną za niezapłaconą cenę, wynoszącą 11853 zł, która nie została przez pozwaną uregulowana na skutek wezwań do jej zapłaty, kierowanych przez pozwaną, która wypełniła weksel zgodnie z deklaracją i skierowała sprawę na drogę sądową. Nakazem zapłaty z dnia 20 sierpnia 2004 r., wydanym przez Sąd Rejonowy w Gdańsku w sprawie I Nc 2263/04, od pozwanej na rzecz powódki została zasądzona kwota 11835 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 czerwca 2004 r. do dnia zapłaty oraz koszty sądowe w kwocie 259,20 zł i koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2400 zł. Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2006 r., wydanym w sprawie I C 961/05, jak ustalił Sąd Okręgowy, Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku utrzymał w całości nakaz zapłaty wydany na podstawie powołanego weksla in blanco. Wyrokiem zaś z dnia 28 listopada 2006 r., wydanym w sprawie III Ca 1300/06, Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił apelację powódki wniesioną w powołanej sprawie. Poprzedniczka prawna powódki, działająca pod nazwą Wydawnictwa (...). (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S., na rzecz której zostały wydane powołane orzeczenia, korzystając z uzyskanego w ten sposób tytułu wykonawczego, skierował przeciwko pozwanej, do komornika M. W. przy Sądzie Rejonowym w Zawierciu, wniosek egzekucyjny, który nie odniósł oczekiwanego rezultatu. Egzekucja była bowiem bezskuteczna ze względu na liczne zobowiązania J. D.. Sąd Okręgowy ustalił, że roszczenia powódki zostały zabezpieczone hipoteką na nieruchomości strony pozwanej za innymi jej wierzycielami.

Oceniając znaczenie ustalonych okoliczności, Sąd Okręgowy uznał, że roszczenia nie zostały udowodnione w zakresie jakiegokolwiek postaw prawnych przewidzianych w art. 415 i art. 416 k.c. Nie zostało wykazane, aby weksel in blanco, który wykorzystał poprzednik prawny pozwanej do uzyskania tytułu wykonawczego przeciwko pozwanej, został sfałszowany, jak też wypełniony niezgodnie z deklaracją. Skorzystanie z uzyskanego tytułu również było zgodne z prawem. Nie mogło więc zostać uznane za bezprawne działanie pozwanej na szkodę powódki. Nie mogło też stanowić naruszenia dóbr osobistych pozwanej i uzasadniać doznania krzywdy dającej podstawę do zasądzenia zadośćuczynienia przewidzianego art. 448 w zw. z art. 24 k.c. Powódka nie wykazała również szkody i związku przyczynowego pomiędzy działaniami pozwanej polegającymi na wszczęciu bezskutecznej egzekucji a doznaniem szkody, której obowiązek udowodnienia spoczywał na powódce. Nie został jednak wypełniony w żadnym zakresie dotyczącym przesłanek odpowiedzialności przewidzianej powołanymi przepisami. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2022 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie i ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła powódka. Zaskarżając ten wyrok w całości, zarzuciła Sądowi Okręgowemu wadliwe ustalenie okoliczności podanych na jego uzasadnienie oraz bezpodstawne uznanie, że pozwana nie jest zobowiązana do naprawienia szkody wyrządzonej pozwanej przez skorzystanie z podrobionego weksla i przeprowadzenie egzekucji należności stwierdzonej w prawomocnym nakazie. Pozwana obszernie opisała swoją wersję wydarzeń w uzasadnieniu apelacji i zaprezentowała własną ocenę ich znaczenia prawnego, nie powołując jednak konkretnych przepisów, których naruszenie zostało w jej treści zarzucone Sądowi Okręgowemu. Na tej podstawie żądała uwzględnienia powództwa lub skierowania sprawy do ponownego jej rozpoznania przez Sąd Okręgowy.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i obciążenie powódki poniesionymi kosztami postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu. Ustalenia Sądu Okręgowego było w pełni prawidłowe. Zostały bowiem oparte na dowodach z dokumentów stanowiących orzeczenia sądowe i czynności postępowania egzekucyjnego. Nie były w istocie kwestionowane w apelacji, która została oparta na polemice, a przede wszystkim na subiektywnym przekonaniu powódki oraz doznaniu szkody i krzywdy z przyczyn, które nie zostały wykazane i dotyczyły zdarzeń, na których tle nie można było dopatrzeć się po stronie pozwanej bezprawności działania ani w rozumieniu przyjętym w art. 415 i art. 416 k.c., ani też jako przełanki, przy wyłączeniu której wykluczone jest przyjęcie odpowiedzialności przewidzianej art. 24 k.c., a tym samym również wynikającej z art. 448 k.c. Okoliczności, na które powoływała się powódka, czyli które zostały poprawnie ustalone przez Sąd Okręgowy, nie pozwalały również na przyjęcie, aby skierowanie sprawy na podstawie weksla ich blanco, uzyskanie nakazu w postępowaniu nakazowym oraz wszczęcie na jego podstawie bezskutecznej zwłaszcza egzekucji, która miała na celu przymusowe zaspokojenie niespełnionego świadczenia, mogło być uznane za naruszenie dóbr osobistych powódki przez pozwaną. W zasadzie więc Sąd Apelacyjny podzielił ocenę prawną ustalonych okoliczności i argumenty podane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Nie można było tylko zgodzić się z poglądem, aby wznowienie postępowania przed sądem gdańskim, w którym pozwana uzyskała przeciwko powódce tytuł wykonawcy stanowiący podstawę egzekucji umorzonej z powodu jej bezskuteczności, w oparciu o podstawę, która mogłaby zostać opisana jako podrobionego weksla, wymagałoby uprzedniego uzyskania przez powódkę wyroku skazującego sprawcę tego przestępstwa w postępowaniu karnym. Prezentując takie stanowisko, Sąd Okręgowy przeoczył, że zgodnie z art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c., podrobienie dokumentu stanowi osobną podstawę wznowienia postępowania w stosunku do uzyskania wyroku za pomocą przestępstwa. Argument ten nie miał jednak żadnego znaczenia dla tej sprawy. Nie mógł również wpływać na ocenę zasadności apelacji. Powódka nie występowała bowiem ze skargą o wznowienie postępowania prawomocnie zakończonym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z 28 listopada 2006 r., wydanym w sprawie III Ca 1300/06.

Podstawową przyczyną niewykazania przez powódkę faktyczne i prawnej podstawy roszczeń opartych na art. 415 i art. 416 k.c. było nieudowodnienie bezprawności działań podejmowanych przez pozwaną w stosunku do strony powodowej, związanych z wykorzystaniem weksla in blanco, stanowiącego, jak ustalili Sąd Okręgowy, zabezpieczenie kredytu kupieckiego, który został stronie powodowej udzielony przez poprzednika prawnego pozwanej na potrzeby stałej współpracy, która była realizowana pomiędzy stronami. Skierowanie sprawy na drogę sądową w oparciu o wypełniony weksel in blanco, stanowiło skorzystanie przez pozwaną z gwarantowanego Konstytucją RP prawa do sądu. Nie mogło więc zostać uznane za działanie bezprawne, zwłaszcza w sytuacji, gdy żądanie zostało uwzględnione nakazem zapłaty. Było bowiem uzasadnione. Natomiast zarzuty pozwanej oraz apelacja wniesiona przez skarżącą od wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe z dnia 11 kwietnia 2006 r. nie została w żadnej części uwzględniona. Ciężar zasadności zarzutu dotyczącego bezprawnego, jak podnosiła powódka, skorzystania przez pozwaną z powołanego weksla, mógł zostać podjęty przez skarżącą wyłącznie w postępowaniu, w którym pozwana uzyskała tytuł wykonawczy skierowany następnie do egzekucji. Powódka nie wykazała jednak w powołanym postępowaniu zasadności poniesionego zarzutu. Nie wystąpiła również ze skargą w wznowienie tego postępowania. Ani więc komornik przy Sądzie Rejonowy w Zawierciu, ani też Sąd Okręgowy w sprawie niniejszej, ani nawet Sąd Apelacyjny przy rozpoznawaniu apelacji, nie miały uprawnień do kwestionowania rozstrzygnięć wydanych w powołanej sprawie. Przeciwnie, wydane w nim orzeczenia były prawomocne i wiążące dla każdego organu oraz wszystkich pozostałych sądów, stosownie do art. 365 § 1 k.p.c. Na podstawie tych orzeczeń należało uznać, że powódka jest dłużnikiem pozwanej, czyli że egzekucja została wszczęta i był prowadzona zgodnie z prawem. Nie można więc było uznać działań pozwanej za bezprawne w rozumieniu art. 415 czy też art. 416 k.c. Tym bardziej nie można było uznać, aby działania pozwanej naruszały dobra osobiste powódki w rozumieniu przyjętym w art. 24 k.c. oraz by miały charakter bezprawny. Nie było więc żadnych podstaw do przypisania pozwanej odpowiedzialności, na którą powódka powoływała się w pozwie oraz w apelacji.

Dodatkowo należy wskazać, że umorzenie bezskutecznej egzekucji nie daje również postaw do uznania, aby opisane działania pozwanej wyrządziły powodce szkodę majątkową polegającą na uszczupleniu majątku skarżącej. Nie zostało w szczególności ustalone, aby czynności egzekucyjne przeprowadzone przez powołanego komornika doprowadziły do zajęcia oraz zbycia składników majątku powódki, jak też by doszło w ten sposób do zaspokojenia roszczeń pozwanej, które były uzasadnione oraz potwierdzone prawomocnym nakazem zapłaty. Przeciwnie, ustalenia Sądu Okręgowego wykazują, że działania strony powodowej doprowadziły do powstania straty, która wynikała z niemożności uzyskania zaspokojenia niezapłaconej należności powódki wobec pozwanej, która została potwierdzona orzeczeniami wydanymi przez sądy wszystkich instancji. Tym samym nie można było uznać, aby pomiędzy działaniami strony pozwanej a doznaniem niewykazanej szkody występował adekwatny związek przyczynowy. Subiektywne poczucie krzywdy po stronie powódki nie było w żadnym razie wystarczające do uwzględnienia apelacji, która nie zasługiwała na uwzględnienie.

Oddalenie apelacji uzasadniało obciążenie powódki kosztami procesu w postępowaniu apelacyjnym. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 i przy zastosowaniu § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie i ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu Sąd Apelacyjny zasądził na rzecz pozwanej kwotę 5400 zł tytułem minimalnego wynagrodzenia za udział adwokata przed Sądem Apelacyjnym po stronie pozwanej, przewidzianego dla takich spraw i podanej w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

Maciej Dobrzyński Robert Obrębski Paulina Aslanowicz